נח. [יכמות ד:], כ) שכת כו: יבמות ד:, ו) שבת כז:,

גר מצוה יג א מיי' פ"ג מהלכות לילית הלכה ה סמג עשין כו טוש"ע א"ח סי' ט סעיף ב: יד ב מיי שם הלכה ג ועיין יד ב מיי ש

בהשגות ובכ"מ טוש"ע שם פעיף א: שו ג מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ג: שו ד מיי׳ שם הלכה א טוש״ע שם פעיף א:

מוסף רש"י

גדיל שנים. אי אפשר לעשות גדיל בפחות משני חוטין גדילין ארבעה. חוטין דמיעוט גדילין שנים וכחיב (במדבר טו) ונחנו על זכנהיב (בנת בני טון) ומנומי על לילים הכנף פתיל, אמרה מורה עשה מהנך ארבע חוטין גדיל אחד דהוו להו ח' חוטין גדיל אחד דהוו להו מי חוטין גדיל אחד דהוו להו מי הוחלהו. בתחומו במחתבן בכנף הבגד מהורכו. שיהי מליין פחילין, ששה ישה ביהי לא אל הדיל וקלת ענף ענול העשר העיד העיד העיד העיד העוד המרבין. מעיל העשר עון התפי הרן המתפלל עשוי מן התפי הרן המתפלל אי שוי מן התפי הוחרה לי ומלוי במשי וקורין לו במקומנו יד"ש חייבין בציצית. ודלא כמאן דאמר בציצית. ודלם כתמן דמתר כל בגדי לתר ופשחים דוקם מלכית מילוריים, מייבין בלילית מילוריים, א"ר מדרכנן (שבת ב:). בתיב הכבף מין כבף. דהם כתף קרם ימירם הוא, דהם כתיב על כנפי בגדיהם והוה ליה ונתנו על הציצית פתיל תכלת מין כגף. מין הטלית יהא הציצית, דהכי משמע לילית של כנף תהא, ואם של משי הוא, לילית של משי פוטר בה וכתיב צמו מטי פוטר כה וכתיב צמר ובשתים. גדילים מעשה לן מעשה לן מעשה לן מעשה לן מעשתים. זכחת דיבחת דה:
מורה מורה בהיד במורה בהידים בתולם מת בתים בעותלם מת דכתים בעותלם מת דכתים מוותלם מת דכתים מור נוד גוב וכל כלי מור נידו וכל כלי לי בידים ונו נידו וכל כלי לי בידים ביוותלם של בכד לו כלי לי בידים ביוותלם של בכד לו כלי לי בידים ב עור, ובמת וכל בגד וכל כלי עור, וכן בשכבת זרע וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וגו', ובלילית על כנפי בגדיהם ופרט לך דהוח בנין חב דחינו חנת מפקא ופשתים (שבת בו:). מפקא מאידך. כלומר מולא הוא מסברת אידך תנא דפליג עליה דאשכחן דמרכי שאר בגדים לטומאת שרלים (שבת בגדים לטומאת שרלים (שבת

שימה מקובצת h) ופותליהו מתוכו. פ״ה בלשון שני תנה פתיל ענף למטה. ואף על גב ענף למטה. ואף על גב
דגמרינן לקמן מציצית [אין
ציצית] אלא פתיל מיהו
לא ידעינן מיניה אם
הפתיל למעלה או למטה
לכן הוצרך לומר ופותליהו
מתוכו שיהא הפתיל למטה
עד יים ופותליהו
ועד יים ופותליהו מתוכו
ועד יים ופותליהו מתוכו
ועד יים ופותליהו מתוכו לאחר שיתחוב הד' חוטין . בכנף כופלו כמין פתיל ויהא ח' חוטין: כ) אימא או צמר או פשתים. וא"ת לעיל נמי אמאי קאמר ופליגא דרב

ויש לומר דאילטריך לילית לאשמועינן דלאחר עשייתן נריך לפרוד כדאיתא לחמן ובספרי דריש ועשו להם לילית שומע אני יעשה כולה גדילים ח"ל לילית הא כילד כדי שתהא גדיל יולאת מן הכנף ולילית מן הגדיל והא ברייתא

דריש ליה מלילית: יווההוא גדילים למניינא. מימה

מאי דוחקיה דרב למימר גדילים למניינא נימא דהרא בא לומר תרווייהו בעי גדיל ופתיל ויש לדחוק ולפרש דטעם דרבה בר בר חנה משום דדריש גדילים כמו מיעוט אחר מיעוט משום דכתיב בלשון רבים ואע"ג דליכא מי גדיל כלל וכי תימא אם כן פתיל דכתב רחמנא למה לי אינטריך דאי לא פתיל הוה פסלינן פתיל וגדיל בהדי הדדי המשמע לן פתיל ורב סבר למניינא ולא למעט י גדילים ותימה רבה בר בר חנה

ופותליהו מתוכו. פירש נקונט׳ שחוט של כרך מן המניין ובלשון אחר פי׳ שיהא הפתיל דהיינו הענף משולשל למטה ויוצא מן הגדיל ותימה דהא נפקא לן מנינית לקמן (דף מב.) ובמתניתין פירשתי בע"ח שכפלו כעין פתילה והיינו עייף להו מיעף דלקמן (שם):

פירושא אע"ג דכלאים נינהו: ופליגא דרב נחמן. הוה מלי למימר דמדרבנן הוא אלא משום שהאמוראים יש להם לבאר דבריהם יותר אי נמי לא מסתבר ליה כמו שנבאר בסמוך: ורב נחמן דאמר כתנא דבי רבי ישמעאל. תימה הא שפיר שני מדרבנן ויש לומר דלח מסתבר ליה למימר הכי אלא מכח הכי נמי מסתברא וכי דחי ליה לריך למלוא תנא אי נמי לא מסתבר ליה לפלוגי אדרשא דמינה אי לא משכח ליה ש) תנא ונראה דמכולהו תנאי מוכח דאית ליה הכנף מין כנף ולא מייתי דתנא דבי ישמעאל אלא לומר דבגדיהם

אר גדיל או פתיל. למאי דפרישית לעיל דמפתיל שמעינן דבעי ב' חוטין תכלת קשיא דהכא דרשינן ליה לאו גדיל או פתיל וי"ל דהא נמי שמעת מינה כיון דבחד פרשה כתיב גדיל ובאידך כתיב פתיל ומיהו קשה דפתיל מצילית נפקא דדרשינן לקמן (דף מב.) אין צילית אלא ענף דכתיב גדילים משמע ארבעה: עשה גדיל. מד' חוטין שישים ד' חוטין

קשיא לרבה בר בר חנה וקשה נמי לרב דדרים ליה הכא מפתיל והתם

מניינא מנא ליה:

לבן נמי פמר. פירש נקונטרס אע"ג דלא מינא דכנף הוא ולא יתכן לפי מה שפירשתי לעיל דכולהו בר מתכלת איקרו מין לבן אלא הכי

וגדילא מיגדיל אמר רב יאי גלימא ולא יאי תכלתא רבה בר בר חנה אמר יאי גלימא ויאי תכלתא במאי קא מיפלגי רבה בר בר חנה מבר כתיב יגדיל וכתיב יפתיל או גדיל או פתיל ורב סבר לעולם פתיל בעינן וההיא גדילים למניינא הוא דאתא 🌣 גדיל שנים גדילים ארבעה יששה גדיל ופותליהו מתוכו אמר שמואל משמיה דלוי חומי צמר פומרין בשל פשתן איבעיא להו של פשתן מהו שיפטרו בשל צמר צמר בשל פשתים הוא דפטר דכיון דתכלת פטרה לבן גמי פטר אבל פשתים בצמר לא או דלמא כיון דכתיב לא תלבש שעמנז צמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך לא שנא צמר בפשתים ולא שנא פשתים בצמר ת"ש דאמר רחבה אמר רב יהודה "חומי צמר פומרין בשל פשתן ושל פשתן פומרין בשל צמר חומי צמר ופשתים פומרין בכל מקום ואפילו בשיראין ופליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן השיראין פטורין מן הציצית איתיביה רבא לרב נחמן יהשיראין יוהכלך והסריקין כולן חייבין בציצית מדרבנן אי הכי אימא סיפא וכולן צמר ופשתים פוטרין בהן אי אמרת בשלמא דאורייתא היינו דמישתרו בהו כלאים אלא אי אמרת דרבגן היכי מישתרי בהו כלאים כן אימא או צמר או פשתים הכי נמי מסתברא דקתני סיפא הן יו במינן פומרין שלא במיגן אין פוטרין אי אמרת בשלמא דרבנן היינו דמיפטרו במינן אלא אי אמרת דאורייתא צמר ופשתים הוא דפטר אי משום הא לא איריא כדרבא יידרבא רמי כתיב הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במיגן בין שלא במינן שאר מינין במינן פומרין שלא במינן אין פומרין ורב נחמן זו כדתנא דבי רבי ישמעאל הואיל דבי רבי ישמעאל הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם ופרט לך הכתוב

באחד מהן צמר ופשתים יאף כל צמר

ופשתים יאמר אביי והאי תנא דבי רבי

ישמעאל 🕫 מפקא מאידך תנא דבי רבי

למר ופשמים ש דאי לאו האי טעמא לא מפיק ליה מהכנף יה! מין הכנף ור״ת ורש״י פסקו כרבא משום דהוא בתראה: אך כד צבו

ופשתים. חימה מנא ליה דפליג דלמא שאני הכא דאיכא ייחורא דהכנף מין כנף דהכי נמי דריש פרק במה מדליקין (שבת דף כז.) מאו בגד שאר בגדים לחנא דבי רבי ישמעאל ויש לומר דלא דמי דהחם לא מפקינן בגד דקרא ממשמעותיה דלעולם בגד דקרא למר ופשחים הוא אלא דמרבינן אף שאר ישו מינין אבל הכא אי דרשת מיניה בשאר מינין א״כ בגד דכתיב ברישא הוי נמי שאר מינין וא״כ מפקת בגד ממשמעותא אי נמי ייל דרבא לא דריש מייתורא מידי אלא משום דסבר בגדיהם כל בגדיהם משמע ועלה כתיב הכנף מין כנף שמדבר מן

הלילים ולפירוש זה על כרחיך תנא דבי רבי ישמעאל לית ליה דרבא: אבור אביי האי תנא דבי רבי ישמעאל. פרק במה מדליקין

(גם זה שם) איתא להא מילתא ודחי ליה רבא התם: בגד אין די אלא בגד צמר. פי׳ בקונטרס בנגעים כתיב וקשה חדא

דא"כ לריך לגרוס או בבגד דהכי כתיב בן גבי נגעים ותו 🕽 דפ׳ במה מדליקין (גם זה שם) דרשינן ליה למילתא אחריתי 🖰 ותו היכי

ילפינן מנגעים לרבא דמתרן לה התם דלא מפקא מאידך תנא דבי רבי ישמעאל הא גבי נגעים מרבה שאר בגדים ותו 🗣 דהתם

משמע בפירוש הכי יו ותו תנן בהדיא דשאר מינין לא מיטמו בנגעים נימא דלא כתנא דבי רבי ישמעאל לכך לריך לפרש דבשרלים משתע בפירוש מים אירות מקן כא משל אילטריך לאחריי נוצה של עזים הא שק כתיב בהדיא וי"ל ש דאיכא בגד מן הדק שבנוצה של עזים וכן מוכח פרק ראשית הגז (חולין קלה) דממעט גיזה של שור מחתן לו ולא לשקו ופריך אלא מעתה נוצה של עזים של עזים וכן מוכח פרק ראשית הגז (חולין קלה) דממעט גיזה של שור מחתן לו ולא לשקו ופריך אלא מעתה נוצה של עזים ליחייב אלמא לאו מכלל שק הוי והשתא ניחא הא דמרבה לאביי מהכא ג' על ג' בשאר בגדים ודין שק הוי ד' על ד':

ישמעאל דתנא דבי ר' ישמעאל יו בגד אין לי אלא בגד צמר מנין לרבות צמר

גמלים וצמר ארנבים ונוצה של עזים והכלך והסריקין והשיראין מנין ת"ל או בגד:

התכלת פרק רביעי מנחות

יאי מכלמא. משום דאין בה ענף: גדיל שנים. כלומר אי הוה כתיב גדיל מעשה לך ין משמע ב' חוטין דאין גדיל פחוח משנים השתא ז) גדילים יהיו. ל"ק, מ) ותכלת. בחור הטלית ולכשיכפלם ויעשה מהן ל"ה. ט) תכלת למר. ל"ה. י) נ״א במינו, כ׳) דמינס. ב״ק, ל) נ״א במינין, כ׳) דמינס. ב״ק, ל) [במדבר טון, מ) פחיל כלל. ב״ק, נ׳) פמיליס. ב״ק, מ) מנא י)גדיל יהו שמונה ח]: ופותליהו מתוכו. אותו חוט שכרך בו יהא מן המנין. ל"א ופותליהו מתוכו תנה פתיל ענף כו׳. נ״ק, ע) אבל מהאי טעמא למטה: חוטי למר פוטרין בשל פשתן. אותם שני חוטין של לבן אם של למר הן פוטרין בסדין של פשתן עם התכלת בגד לא כתיב בנגעים עיין שם בן ואע"ג דליכא השתא מין כנף דהוי

של למר כיון דתכלת ין שנים חוטין הן

דתכלתם) עמרא נינהו ופוטר בשל פשתו

דהא מכלת כתב רחמנא בהדיא לבו

דלמר נמי פוטר בשל פשתן משום לבן:

חוטי נמר ופשחים. לבן של פשחים

ושל שולמר תכלת: פוטרין בכל מקום.

בכל מיני בגד ואפי׳ בשיראים דמהו

דתימא שיראין פטורין והוו כלאים

שלא במקום מלוה קמ"ל דחייבין:

השיראין. מעיל של משי: והכלך.

מעיל שעושין מאותן יא] דגים [הוא

בית התולעתן שמלויים במינויי) שקורין

פלולי"ל: סריקין. מעיל עשוי מנעורת

של משי: למר ופשחים פוטרין בהן.

קא ס״ד שני חוטין למר ושני חוטין

לבן של פשתים: הן. עלמן כלך

וסריקין במינן פוטרין דאם עשה (א)

לילית יבן בטלית שהוא מינו ילא:

אלא אי אמרת מדאורייתא. מחייבין

שיראין בלילית היכי פטרה בהו לילית

דכלך כי הא מדאורייתא לילית דלמר

ופשתים הוא (כ) דפוטרין כדאמרינן

לעיל למר ופשתים יחדו גדילים תעשה

לך: ורב נחמן. דחמר לעיל שירחין

מדרבנן הוא דחייבין דאי מדאורייתא

לאפטר בהו מינו: כדתנאדביר' ישמעאל.

יג] דאומר אין מחייבין בלילית אלא בגד

למר או בגד פשתים: בגדים בתורה

סתם. על כנפי בגדיהסל): ופרט לך.

יד] בכלאים (דברים כב) וגבי נגעים

(ויקרא יג) בבגד למר או בבגד פשתים:

מפיק מחידך סנה כו'. דהה חידך

מון מרבה כל הבגדים: למר ארנכים

ונולה. למר של עזים קרי נולה לפי

שאין רך כשאר למר: מנין. שמטמאין

בנגעים: חלמוד לומר או בגד. בגד

למר או שון בגד פשתים (שם):

וגדילא מיגדל. כל הציצית היתה גדיל ולא שייר בה ענף כלל: ולא א) ניבמום ה: וע"ש וברש"י

תורה אור השלם גְּדִלִּים תַּעֲשֶׂה לֶךְ עַל
 אַרְבַּע בַּנְפוֹת כְּסוּתְךְ אֲשֶׁר תְּכַפֶּה בָּה: דברים כב יב 2. דַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרָתָּ אֲלַהָם וְעָשׁוּ לֹהָם ציצת על כנפי בגדיהם ָּבְּנְחֵי עֵּל בַּנְפֵּי בִּוּ לְדרתֶם וְנֶתְנוּ עֵל הַבָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת:

הגהות הב"ח (ל) רש"י ד"ה הן כו' עשה אותו נינית: (ב) ד"ה אלא כו׳

לעזי רש"י

של הגולם).

בהן ביחד: הן. בעצמן . השיראין: במינן פוטרין. אם הציצית הוא של מינן פוטרין: אלא אי אמרת דאורייתא ציצית דצמר ופשתי׳ הוא דפטרי ולאו ר' ברתנא דבי ר' הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם כגון על כנפי בגדיהם וכגוז גבי שרצים וכל כלי י ניז או בגד ופרט לד הכתוב

שימה מקובצת (המשך)

כתבו וז״ל וי״ל דמסתברא דטעמא דרבה בר בר חנה דכיון דכתיבי בשתי פרשיות לא בעינו תרוייהו. וא"ל רב לדידך דאמרת כיון דכתיבי בשתי פרשיות לא מעכבי

סדין דמי ובעינן תרוייהו כך תירץ . הר״ם ובגליון כתוב דמסתברא טעמא דרבה משום דכתיבי בשתי פרשיות הוי כמו ריבוי אחר ריבוי ואתא למעט ולומר דבחדא סגי ורב סבר דבעינן פתיל וההוא גדיל למניינא ולא לריבוי אחר ריבוי ע"כ גליון: ימן רש"י ור"ת פסקו כרבא דדריש הכנף מין כנף ורב סבר דבעינן פתיל וההוא גדיל לפניניג ולא לריבוי אחר ריבוי ע"כ גליון: ישן רש"י ורית פסקן כרבא דריש הכנף מין כנף ושיראין כלך וסיקין כולן חייבים בציצית מן התורה ומינו פוטר בהן וצמר ופשתים פוטרין בין במינם כין שלא במינם מיהו אע"? דאמר לעיל צמר בשל פשתן ופשתן בשל צמר היינו דוקא כשהיה להם תכלת שניתנה לדחות משום תכלת אבל השאם שאין לנו תכלה לא ניתנה לדחות כלל ואטור לחלות עיצית צמר כבנד פשתים וציצית פשחים בבנד צמר כריל לקפן דאמר דכל היכא דאיכא עשה כרי הרכא אפשר לקיים שניהם דכך לי צמר כפשחים כיון דאין לנו תכלת ואע"ג דלדידהו נמי חוטי פשתן פוטרים כבנד צמר אע"ג דאפשר לקיים שניהם ולעשות כולן צמר מיח כיון דלידרהו ניתן לדחות צמר בפשתן משום תכלה ניתן לדחות מני פשתן בצמר אבל לדידן לא ניתן לדחות כלל: יפן אף שאר כנף אבל: כן גבי נגעים ועוד דהא מאו בגד מרבה כל בגדים ובמס' נגעים משמע בהדיא דאינו מטמא בנגעים אלא בנד צמר ופשתים בלבד. חוס׳ אחרות:

מפיק מאידך: ו] בגד. שבת הוה משמע: סן יהו שמנה חוטין הס"ר: טן התכלת דבעינן מין כנף דהא תכלת עמרא הוא ובהדיא כתב רחמנא דפוטר ושל לבן נמי אם של צמר הם פוטר הס"ד ומה"ד של פשתן אותם חוטים של לבן אם הם של פשתן מהו שיפטרו לבגד דצמר עם התכלת ואצ"א: י) כיון דתכלה. שני חוטין ותכלת דעמרא נינהו: י)) מאותן היגים הוא כית התולעה שמצוי במשי: יכן ציצית מהן בטלית: יגן ר' ישמעאל דאמר אין חייבין בציצית: יו') ופרט לך הכתוב גבי נגעים: עו) אידך תנא מרבה: עו) או בבגד: יו) וההוא גדילים למניינא הוא דאתא. תימה מאי א) דחקו כר' גדיל או פתיל לימא רב גדיל ופתיל בעינן י אינו או בשנה יון והווא גורלים לטביבה הוא ההואה ולמה שלא יו חוק כו או או פורל ליים הרב אר ופורל בבין דאה"נ דטעמיה דרבה רב רח נה הוא משום דכתים בפרשה אחת גדיל ולא כתיב מתיל ובפרשה אחת ביר ככו גדיל אלמא אין זה מעכב זה ואשמועינן רב דע"כ ילפינן זה מזה ומה שאמר בזה צריך בזה דהא קמן דררשינן גדילים נא וגם בפתיל בעינן למניינא אע"ג דלא כתיב ביה אלא ש"מ דילפינן מהדדי להצריך לזה מה שאמר בזה ובתוס' אחרות

א) אולי צ"ל מאי דוחקיה דרב למימר דגדילים למניינא ולא למדרש דאו גדיל או פחיל לימא וכו'.

בתוס' ד"ה נפקא ליה מאו בגד, **ק)** דהתם לא משמע הכי דתנו בהדים דשחר. נ"ה. ל) עיין רש"ק, ש) דעושין בגדים מן הדק. ל"ק,

במדבר טו לח 3. לא תִלְבַשׁ שַּׁעַטְנֵז צָמֶר וּפָשְׁתִּים יַחְדָּר: דברים כב יא

פלוצי"ל [פולצי"ל]. פסולת של משי גולמי

רבינו גרשום

תכילתא. ופסול: חוטי צמר פוטרין בטלית של פשתן. דכיון דתכלת מעמרא הוא דפטר של פשתים: כולן. השיראין והכלך והסיריקון השיראין והכלך והסיריקון חוטי צמר ופשתים פוטרין